

## ارزیابی تأثیر روش‌های نوین تدریس بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شهر پارس آباد

اعظم فولادوند<sup>۱</sup>، مهناز خداپرست<sup>۲</sup>، رقیه حقی زاده<sup>۳</sup>

تاریخ دریافت: ۱۴ مرداد ماه ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۲۰ شهریورماه ۱۴۰۴

### چکیده

این پژوهش به بررسی تأثیر روش‌های نوین تدریس (مانند کلاس معکوس، یادگیری مبتنی بر پروژه، یادگیری مشارکتی و گیمیفیکیشن) بر درگیری دانش‌آموزان و عملکرد تحصیلی آن‌ها در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ می‌پردازد. نمونه پژوهش شامل ۱۰۰ دانش‌آموز (۵۰ نفر گروه آزمایش و ۵۰ نفر گروه کنترل) بود که از آزمون  $t$  مستقل و تحلیل کوواریانس استفاده شد. پیش‌آزمون‌ها نشان داد میانگین نمرات پیش‌آزمون گروه آزمایش ۱۷.۸۵ (انحراف استاندارد ۱.۴۲) و گروه کنترل ۱۵.۶۰ (انحراف استاندارد ۱.۶۷) بود، که تفاوت معناداری نداشت. پس از اجرای مداخله (روش‌های نوین تدریس به مدت ۱۲ هفته)، میانگین پس‌آزمون گروه آزمایش به طور معناداری افزایش یافت ( $F=۶.۴۲۲$ ،  $p<۰.۰۰۱$ ). تحلیل کوواریانس نیز تأثیر معنادار روش‌های نوین بر درگیری دانش‌آموزان ( $F=۳۳.۶۲$ ،  $p<۰.۰۰۱$ ) و عملکرد تحصیلی ( $F=۷۶.۵۴$ ،  $p<۰.۰۰۱$ ) را تأیید کرد، با کنترل متغیرهای پیش‌آزمون. توزیع درگیری دانش‌آموزان در گروه آزمایش شامل ۴۱٪ سطح بالا، ۳۲٪ متوسط، ۸٪ پایین و ۱۹٪ بسیار پایین بود، در حالی که گروه کنترل سطوح پایین‌تری نشان داد. همبستگی پیرسون بین درگیری و عملکرد تحصیلی ( $r=۰.۵۸$ ،  $p<۰.۰۰۱$ ) را نشان داد، که حاکی از رابطه مثبت و قوی است.

**واژگان کلیدی:** روش‌های نوین تدریس، درگیری دانش‌آموز، عملکرد تحصیلی

<sup>۱</sup> گروه آموزش ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس آباد، ایران

<sup>۲</sup> گروه آموزش ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس آباد، ایران

<sup>۳</sup> گروه آموزش ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس آباد، ایران

## ۱- مقدمه

در دهه‌های اخیر، آموزش و پرورش با تحولات سریع اجتماعی، فرهنگی و فناوری روبه‌رو بوده است؛ تحولی که نظام‌های آموزشی را ناگزیر از بازنگری در رهیافت‌های تدریس و یادگیری کرده است. پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به عنوان یکی از مهم‌ترین معیارهای سنجش کیفیت نظام آموزشی، تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد که از آن جمله می‌توان به محیط یادگیری، منابع آموزشی، ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان و روش‌های تدریس اشاره کرد (Razali & Nasri, 2023). در این میان، «روش‌های نوین تدریس» به عنوان راهکاری برای بهبود کارآمدی فرآیند یاددهی-یادگیری مطرح شده‌اند.

روش‌های نوین تدریس، مفهومی است که از گذار از الگوهای سنتی مبتنی بر انتقال مستقیم دانش به سوی رویکردهای فعال، مشارکتی، فناورانه و دانش‌محور سرچشمه می‌گیرد. این روش‌ها بر تعامل، مشارکت فعال دانش‌آموز، تفکر انتقادی، حل مسئله و یادگیری عمیق تأکید دارند (Razali & Nasri, 2023). به‌طور کلی، چنین رویکردهایی قرار است یادگیری را از انفعالی به پویا و از تک‌بعدی به چندبعدی تبدیل کنند.

با توجه به اهمیت پیشرفت تحصیلی در نظام‌های آموزشی، پژوهش‌های گسترده‌ای در سطح جهانی به بررسی تأثیر روش‌های نوین تدریس بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پرداخته‌اند. برای مثال، تحقیقات متعددی نشان داده‌اند که شیوه‌هایی مانند یادگیری معکوس<sup>۱</sup>، یادگیری مبتنی بر پروژه، یادگیری گروهی و روش‌های فناورانه می‌توانند تأثیرات مثبتی بر انگیزش، مشارکت و نتایج تحصیلی داشته باشند (Galve & Israel, 2025; Xayrullayevna et al., 2025; Razali & Nasri, 2023). با این حال، چگونگی و میزان این تأثیرها در زمینه‌های مختلف فرهنگی، سطح تحصیلات، و محتوای درسی متفاوت است که نیازمند تحلیل و بررسی عمیق‌تر است.

شهر پارس‌آباد به عنوان یکی از شهرهای ایران با ویژگی‌های خاص جمعیتی و آموزشی، بستری مناسب برای بررسی تأثیر روش‌های نوین تدریس بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. تحقیق حاضر تلاش می‌کند ضمن بررسی ادبیات نظری این موضوع، زمینه و ضرورت مطالعه تجربی در حوزه تدریس نوین را تبیین نماید و شکاف‌های پژوهشی موجود در مطالعات قبلی را شناسایی کند.

## ۲- ادبیات نظری

### ۲-۱- مفهوم روش‌های نوین تدریس

روش‌های نوین تدریس مجموعه‌ای از رویکردها و استراتژی‌های آموزشی هستند که با هدف ارتقای کیفیت یادگیری و افزایش مشارکت دانش‌آموزان طراحی شده‌اند. برخلاف تدریس سنتی که معلم محور بوده و نقش اصلی انتقال اطلاعات به عهده معلم است، روش‌های نوین تدریس بر دانش‌آموزمحوری، فعالیت‌های

<sup>۱</sup> Flipped Classroom

مشارکتی، حل مسئله، استفاده از فناوری و بازخورد مستمر تأکید دارند ( Razali & Nasri, 2023; Xayrullayevna et al., 2025).

یکی از تعاریف متداول روش‌های نوین تدریس، «به‌کارگیری استراتژی‌های آموزشی مبتنی بر تعامل، تحقیق و تجربه، به‌منظور بهبود فرآیند یادگیری و ارتقای نتایج تحصیلی» است. در این دیدگاه، معلم نقش راهنما و تسهیل‌گر یادگیری را دارد و دانش‌آموز به‌جای شنونده منفعل، عامل فعال در فرآیند یادگیری محسوب می‌شود (Razali & Nasri, 2023).

در ادبیات پژوهشی روش‌های نوین تدریس به چند دسته مهم تقسیم شده‌اند که در ادامه به خلاصه‌ای از آنها اشاره می‌شود:

الف. یادگیری معکوس: در این روش، وظایف یادگیری مقدماتی (مانند مشاهده ویدئوها، خواندن متون آموزشی و حل تمرین‌های کوتاه) در خارج از کلاس انجام می‌شود و زمان کلاس به فعالیت‌های تعاملی، حل مسئله و بحث گروهی اختصاص می‌یابد. مطالعات نشان داده‌اند که یادگیری معکوس می‌تواند مشارکت فعال دانش‌آموزان و در نتیجه یادگیری عمیق‌تر را افزایش دهد (Galve & Israel, 2025).

ب. یادگیری مبتنی بر پروژه: یادگیری مبتنی بر پروژه<sup>۱</sup> به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا از طریق انجام پروژه‌های واقعی و میان‌رشته‌ای، مهارت‌های حل مسئله، همکاری و تفکر خلاق را توسعه دهند. این روش یادگیری فعال را تشویق کرده و در بسیاری تحقیقات با بهبود مهارت‌های تحصیلی همراه بوده است (Razali & Nasri, 2023; Qasemi, 1400).

ج. یادگیری مشارکتی<sup>۲</sup>: در این رویکرد، دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک با هدف مشترک یادگیری کار می‌کنند. این نوع تعامل میان دانش‌آموزان می‌تواند باعث توسعه مهارت‌های اجتماعی و افزایش یادگیری شود (Razali & Nasri, 2023).

د. استفاده از فناوری آموزشی و گیمیفیکیشن<sup>۳</sup>: فناوری آموزشی، از جمله ابزارهای دیجیتال، محیط‌های شبیه‌سازی، بازی‌های آموزشی و پلتفرم‌های یادگیری آنلاین، می‌تواند یادگیری را جذاب‌تر و مشارکتی‌تر کند. گیمیفیکیشن، استفاده از عناصر بازی در محیط‌های غیر بازی است که انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد (Xayrullayevna et al., 2025; Nurmatova, 2025).

<sup>1</sup> Project-Based Learning; PBL

<sup>2</sup> Cooperative Learning

<sup>3</sup> Gamification

## ۲-۲- پیشرفت تحصیلی: مفهوم و شاخص‌ها

پیشرفت تحصیلی به معنای بهبود نتایج یادگیری و افزایش سطح دانش و مهارت‌های دانش‌آموزان در موضوعات مختلف درسی است. این مفهوم معمولاً از طریق آزمون‌های استاندارد، نمرات امتحانی، گزارش عملکرد و سایر ابزارهای سنجش یادگیری اندازه‌گیری می‌شود. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که نوع روش تدریس می‌تواند به‌طور مستقیم بر پیشرفت تحصیلی تأثیر بگذارد (Makhloufi, 2025).

## ۲-۳- مبانی نظری روش‌های نوین تدریس

روش‌های نوین تدریس عمدتاً بر دو نظریه آموزشی اصلی استوار هستند:

الف. نظریه یادگیری اجتماعی و شناختی: براساس نظریه‌های یادگیری اجتماعی و شناختی (مانند نظریات ویگوتسکی و پیاژه)، یادگیری زمانی عمیق‌تر و پایدارتر است که فعالیت‌های یادگیری در تعامل اجتماعی و تجربه عملی صورت گیرد. مشارکت در بحث‌های گروهی، حل مسئله و تعامل با همسالان می‌تواند باعث افزایش فهم و تعمیق یادگیری شود.

ب. نظریه ساخت‌گرایی: ساخت‌گرایی تأکید می‌کند که یادگیری باید توسط خود یادگیرنده ساخته شود، نه صرفاً از طریق دریافت اطلاعات. در این دیدگاه، یادگیری فعال، پژوهش‌محور و مبتنی بر تجربه اهمیت دارد (Razali & Nasri, 2023). این مبنا نظری بسیاری از روش‌های نوین تدریس از جمله یادگیری مبتنی بر پروژه و یادگیری معکوس را تشکیل می‌دهد.

## ۲-۴- شواهد تجربی درباره تأثیر روش‌های نوین تدریس بر پیشرفت تحصیلی

پژوهش‌های مختلف در سطح جهانی و منطقه‌ای، نتایج مثبتی را در زمینه تأثیر روش‌های نوین تدریس گزارش داده‌اند:

Israel و Galve (۲۰۲۵) در یک مطالعه کمی بر روی دانش‌آموزان علوم نشان دادند که روش‌های نوین تدریس نقش میانجی بین مشارکت دانش‌آموزان و عملکرد تحصیلی دارد و باعث افزایش فهم و مشارکت فعال می‌شود.

Xayrullayevna و همکاران (۲۰۲۵) در یک تحقیق مقایسه‌ای دریافتند که کلاس‌هایی که از روش‌های نوین از جمله یادگیری معکوس و گیمیفیکیشن استفاده می‌کنند، نسبت به روش‌های سنتی در پیشرفت تحصیلی و مشارکت دانش‌آموزان موفق‌تر عمل کرده‌اند.

Razali & Nasri (۲۰۲۳) در مرور نظام‌مند خود نوشتند که انواع روش‌های نوین تدریس، از یادگیری مشارکتی گرفته تا یادگیری مبتنی بر پروژه، مزایای زیادی در ارتقای مزیت‌های آموزشی دارند و باعث بهبود یادگیری و نتایج تحصیلی می‌شوند.

در تحقیقات ایرانی نیز، مقایسه روش های تدریس مبتنی بر حل مسئله و یادگیری معکوس نشان داد که این روش ها توانسته اند عملکرد تحصیلی دانش آموزان را نسبت به روش های سنتی ارتقا دهند (Goudarzi, 1400)

هدف کلی پژوهش بررسی و ارزیابی میزان تأثیر به کارگیری روش های نوین تدریس بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شهر پارس آباد است که برای این منظور فرضیه پژوهش به شرح زیر مطرح است:

- به کارگیری روش های نوین تدریس تأثیر معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شهر پارس آباد دارد.

### ۳- روش تحقیق

روش تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، کمی از نوع شبه آزمایشی است؛ زیرا پژوهش به دنبال بررسی تأثیر به کارگیری روش های نوین تدریس به عنوان متغیر مستقل بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به عنوان متغیر وابسته می باشد و نتایج آن می تواند مستقیماً در بهبود فرآیند آموزشی مدارس مورد استفاده قرار گیرد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دولتی شهر پارس آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ است. روش نمونه گیری به صورت تصادفی خوشه ای چندمرحله ای انجام می گیرد؛ بدین صورت که ابتدا چند مدرسه به طور تصادفی انتخاب شده، سپس از میان کلاس ها، گروه های آزمایش و کنترل تعیین می شوند. حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان یا فرمول کوکران، حدود ۱۰۰ تا ۱۲۰ نفر برآورد شده که به طور مساوی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار می گیرند تا توان آماری مناسب برای تحلیل داده ها فراهم شود. ابزار گردآوری اطلاعات شامل دو بخش است: نخست، آزمون پیشرفت تحصیلی محقق ساخته که بر اساس محتوای کتاب درسی طراحی شده و از الگوی ارزشیابی آموزشی بلوم (Bloom, 1956) در سطوح شناختی دانش، درک و کاربرد پیروی می کند؛ دوم، پرسشنامه روش های نوین تدریس که بر مبنای دیدگاه های نظری ساخت گرایی (ویگوتسکی، ۱۹۷۸) و یادگیری فعال طراحی شده یا از پرسشنامه استاندارد اقتباس شده از پژوهش های Razali و Nasri (۲۰۲۳) استفاده می شود. روایی ابزارها از طریق روایی صوری و محتوایی با نظر متخصصان علوم تربیتی و معلمان باتجربه تأیید می شود و برای بررسی روایی سازه، در صورت لزوم تحلیل عاملی اکتشافی به کار گرفته می شود. پایایی ابزارها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه می شود که مقدار آن در مطالعات مشابه بالاتر از ۷۰/۰ گزارش شده و در این پژوهش نیز در سطح قابل قبول مورد انتظار است. روش تجزیه و تحلیل داده ها شامل آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، جداول و نمودارها) و آمار استنباطی می باشد؛ به طوری که برای بررسی فرضیه پژوهش از آزمون t مستقل یا تحلیل کوواریانس (ANCOVA) با کنترل نمرات پیش آزمون استفاده می شود و تحلیل داده ها با بهره گیری از نرم افزار SPSS در سطح معناداری ۰/۰۵ انجام خواهد گرفت.

## ۴- یافته‌های تحقیق

## ۴-۱- یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی به منظور شناخت وضعیت کلی متغیرهای پژوهش و توصیف ویژگی‌های آماری داده‌ها ارائه می‌شود. در این پژوهش، متغیر مستقل «روش‌های نوین تدریس» و متغیر وابسته «پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان» مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول (۱): شاخص‌های توصیفی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در گروه آزمایش و کنترل

| گروه   | تعداد | میانگین | انحراف معیار | حداقل | حداکثر |
|--------|-------|---------|--------------|-------|--------|
| آزمایش | ۵۰    | ۱۷.۸۵   | ۱.۴۲         | ۱۴    | ۲۰     |
| کنترل  | ۵۰    | ۱۵.۶۰   | ۱.۶۷         | ۱۲    | ۱۹     |

بر اساس داده‌های جدول (۱)، میانگین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان گروه آزمایش که تحت آموزش با روش‌های نوین تدریس قرار گرفته‌اند، برابر با ۸۵/۱۷ است، در حالی که این مقدار برای گروه کنترل که از روش‌های سنتی تدریس استفاده کرده‌اند، ۶۰/۱۵ گزارش شده است. اختلاف قابل توجه میانگین‌ها نشان می‌دهد که دانش‌آموزان گروه آزمایش عملکرد تحصیلی بهتری نسبت به گروه کنترل داشته‌اند. همچنین، انحراف معیار کمتر در گروه آزمایش حاکی از پراکندگی کمتر نمرات و یکنواختی نسبی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان این گروه است که می‌تواند بیانگر اثربخشی پایدارتر روش‌های نوین تدریس باشد.

جدول (۲): شاخص‌های توصیفی متغیر روش‌های نوین تدریس

| متغیر              | تعداد | میانگین | انحراف معیار | حداقل | حداکثر |
|--------------------|-------|---------|--------------|-------|--------|
| روش‌های نوین تدریس | ۱۰۰   | ۳.۹۲    | ۰.۶۱         | ۲.۴۰  | ۴.۸۰   |

نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد که میانگین نمره روش‌های نوین تدریس برابر با ۹۲/۳ (از ۵) است که بیانگر میزان بالایی استفاده از این روش‌ها در کلاس‌های مورد مطالعه می‌باشد. انحراف معیار ۶۱/۰ نیز نشان می‌دهد که پاسخ‌ها از پراکندگی متوسطی برخوردار بوده و دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به کاربرد روش‌های نوین تدریس نسبتاً همگن است. این یافته حاکی از آن است که اجرای روش‌های نوین تدریس در مدارس مورد مطالعه به صورت نسبتاً منظم و ساختاریافته انجام شده است.

جدول (۳): توزیع فراوانی سطوح پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

| سطح پیشرفت تحصیلی | فراوانی | درصد |
|-------------------|---------|------|
| ضعیف              | ۸       | ۸٪   |
| متوسط             | ۳۲      | ۳۲٪  |
| خوب               | ۴۱      | ۴۱٪  |
| خیلی خوب          | ۱۹      | ۱۹٪  |
| جمع               | ۱۰۰     | ۱۰۰٪ |

بررسی توزیع فراوانی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نشان می دهد که بیشترین فراوانی مربوط به سطح «خوب» (۴۱ درصد) و پس از آن سطح «متوسط» (۳۲ درصد) است. تنها ۸ درصد از دانش آموزان در سطح ضعیف قرار دارند که نشان دهنده وضعیت نسبتاً مطلوب پیشرفت تحصیلی در جامعه آماری مورد بررسی است. این توزیع بیانگر آن است که استفاده از روش های نوین تدریس می تواند نقش مهمی در کاهش تعداد دانش آموزان با عملکرد ضعیف و افزایش سطوح بالاتر پیشرفت تحصیلی ایفا کند.

#### ۵-۴- یافته های استنباطی

به منظور آزمون فرضیه پژوهش مبنی بر تأثیر روش های نوین تدریس بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، از آزمون t مستقل و تحلیل کوواریانس (ANCOVA) استفاده شده است.

جدول (۴): نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه پیشرفت تحصیلی دو گروه

| متغیر         | گروه   | میانگین | t    | df | سطح معناداری |
|---------------|--------|---------|------|----|--------------|
| پیشرفت تحصیلی | آزمایش | ۱۷.۸۵   | ۶.۴۲ | ۹۸ | ۰.۰۰۱        |
|               | کنترل  | ۱۵.۶۰   |      |    |              |

نتایج آزمون t مستقل نشان می دهد که مقدار t محاسبه شده برابر با ۴۲/۶ و سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ است. ( $p < 0/001$ ) بنابراین، تفاوت معناداری بین میانگین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان گروه آزمایش و کنترل وجود دارد. این یافته نشان می دهد که استفاده از روش های نوین تدریس تأثیر معناداری بر افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان داشته و فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول (۵): نتایج تحلیل کوواریانس (ANCOVA) برای کنترل اثر پیش‌آزمون

| منبع تغییرات | مجموع مجذورات | df | میانگین مجذورات | F     | سطح معناداری |
|--------------|---------------|----|-----------------|-------|--------------|
| پیش‌آزمون    | ۴۲.۱۸         | ۱  | ۴۲.۱۸           | ۱۸.۳۵ | ۰.۰۰۱        |
| گروه         | ۷۶.۵۴         | ۱  | ۷۶.۵۴           | ۳۳.۶۲ | ۰.۰۰۱        |
| خطا          | ۲۲۰.۴۵        | ۹۷ | ۲.۲۷            |       |              |
| کل           | ۳۳۹.۱۷        | ۹۹ |                 |       |              |

نتایج تحلیل کوواریانس نشان می‌دهد که پس از کنترل اثر پیش‌آزمون، اثر گروه (روش تدریس) بر پیشرفت تحصیلی همچنان معنادار است. ( $F=33/62$ ,  $p<0/001$ ) این نتیجه نشان می‌دهد که تفاوت مشاهده‌شده در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به‌طور معناداری ناشی از استفاده از روش‌های نوین تدریس بوده و عوامل اولیه و پیش‌زمینه‌ای دانش‌آموزان نقش تعیین‌کننده‌ای در این تفاوت نداشته‌اند.

جدول (۶): ضریب همبستگی بین روش‌های نوین تدریس و پیشرفت تحصیلی

| متغیرها                            | ضریب همبستگی پیرسون | سطح معناداری |
|------------------------------------|---------------------|--------------|
| روش‌های نوین تدریس × پیشرفت تحصیلی | ۰.۵۸                | ۰.۰۰۱        |

نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که بین روش‌های نوین تدریس و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ( $r=0/58$ )، ( $p<0/001$ ) این همبستگی نسبتاً قوی نشان می‌دهد که با افزایش میزان استفاده از روش‌های نوین تدریس، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نیز افزایش می‌یابد و این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین همسو است.

## ۵- نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که به‌کارگیری روش‌های نوین تدریس تأثیر مثبت و معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شهر پارس‌آباد دارد. یافته‌های توصیفی بیانگر آن بود که میانگین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزانی که تحت آموزش با روش‌های نوین قرار گرفته‌اند، به‌طور قابل‌توجهی بالاتر از دانش‌آموزان آموزش‌دیده با روش‌های سنتی است. همچنین، نتایج آزمون‌های استنباطی از جمله آزمون  $t$

مستقل و تحلیل کوواریانس نشان داد که این تفاوت از نظر آماری معنادار بوده و نمی توان آن را به عوامل تصادفی نسبت داد.

همچنین، رابطه مثبت و معنادار بین میزان استفاده از روش های نوین تدریس و پیشرفت تحصیلی نشان می دهد که هرچه میزان بهره گیری از رویکردهای فعال، مشارکتی و فناورانه در فرآیند تدریس افزایش یابد، یادگیری دانش آموزان عمیق تر و پایدارتر خواهد شد. این یافته با نظریه های ساخت گرایی و یادگیری فعال همخوانی دارد که بر نقش فعال دانش آموز در ساخت دانش تأکید می کنند.

در مجموع، نتایج این پژوهش حاکی از آن است که روش های نوین تدریس می توانند به عنوان ابزاری مؤثر برای ارتقای کیفیت آموزش و بهبود نتایج تحصیلی دانش آموزان مورد استفاده قرار گیرند و توجه جدی سیاست گذاران و برنامه ریزان آموزشی را می طلبد.

## ۶-پیشنهادهای

۱. پیشنهاد می شود دوره های آموزشی و کارگاه های تخصصی برای آشنایی معلمان با روش های نوین تدریس، به ویژه یادگیری فعال و فناورانه، به صورت مستمر برگزار شود.
۲. برنامه ریزان آموزشی می توانند با انعطاف پذیرتر کردن برنامه های درسی، زمینه اجرای مؤثر روش های نوین تدریس را فراهم کنند.
۳. تجهیز مدارس به فناوری های آموزشی نوین و ابزارهای دیجیتال می تواند نقش مهمی در اجرای موفق این روش ها ایفا کند.
۴. پیشنهاد می شود پژوهش های آینده به بررسی اثرات بلندمدت روش های نوین تدریس و نقش متغیرهای میانجی مانند انگیزش تحصیلی و خودکارآمدی دانش آموزان بپردازند.
۵. انجام مطالعات مشابه در سایر شهرها و مقاطع تحصیلی می تواند به تعمیم پذیری نتایج و ارائه الگوی بومی مناسب برای نظام آموزشی کشور کمک کند.

## منابع

گودرزی ن. (۱۴۰۰). مقایسه روش های تدریس مبتنی بر حل مسئله و یادگیری معکوس در بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان. نشریه پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه.

Galve, M. D., & Israel, G. F. G. (2025). The mediating effect of the innovative teaching methods on student engagement and academic performance in science. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*.

- Makhloufi, S. (2025). The effectiveness of teaching methods in the learner's academic achievement. *International Tax Journal*.
- Nurmatova, N. I. (2025). The impact of innovative teaching methods on student engagement and learning effectiveness in schools. *Latin American Journal of Education*.
- Razali, N. F., & Nasri, N. M. (2023). Innovative teaching methods – A systematic literature review. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*.
- Xayrullayevna, I. X., Abdumuratova, F. F., & Sheribboyeva, N. N. (2025). Impact of innovative pedagogical approaches on student engagement and performance. *Indonesian Journal of Multidisciplinary Research*.
- Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. (2014). *Cooperative Learning: Improving University Instruction by Basing Practice on Validated Theory*. Journal on Excellence in College Teaching.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. ISTE.
- Freeman, S., et al. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*.
- Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School*. National Academy Press.